

Till Kongliga General-Poststyrelsen, Stockholm.

Att poststation härstädes vore högst nödvändig, att skolhuset har det mest centrala läge, samt att skolläraren B. W. Flören, hvilken är en särdeles ordningsfull och human man, är till den sökta befattningen fullt kompetent, intygas:

Kvännum i Skaraborgs län d. 1 februari 1893.

L. Ljunnerholm, Fredrik Löbberg
 Kommuniorde Kommunalförmanne ordförande
 Adress: Wångaby.

Ansökan om en poststation i Kvännum beackades bl a upp med detta intyg.

356.						
Stora Hof—Jungskola.						
(Från den 1 juni 1900.)						
—	8,15	0,3	Stora Hofs poststation	M. T. O. Th. F. L.	3,15	—
8,40	8,55	0,4	Fyrunga poststation (skolhus)	M. T. O. Th. F. L.	2,35	2,50
9,30	—	0,4	Jungskola poststation	M. T. O. Th. F. L.	—	2,0
		0,7	Donna post får ej affärlas från Jungskola förr, än posten från Saleby (356, II) anländt.			

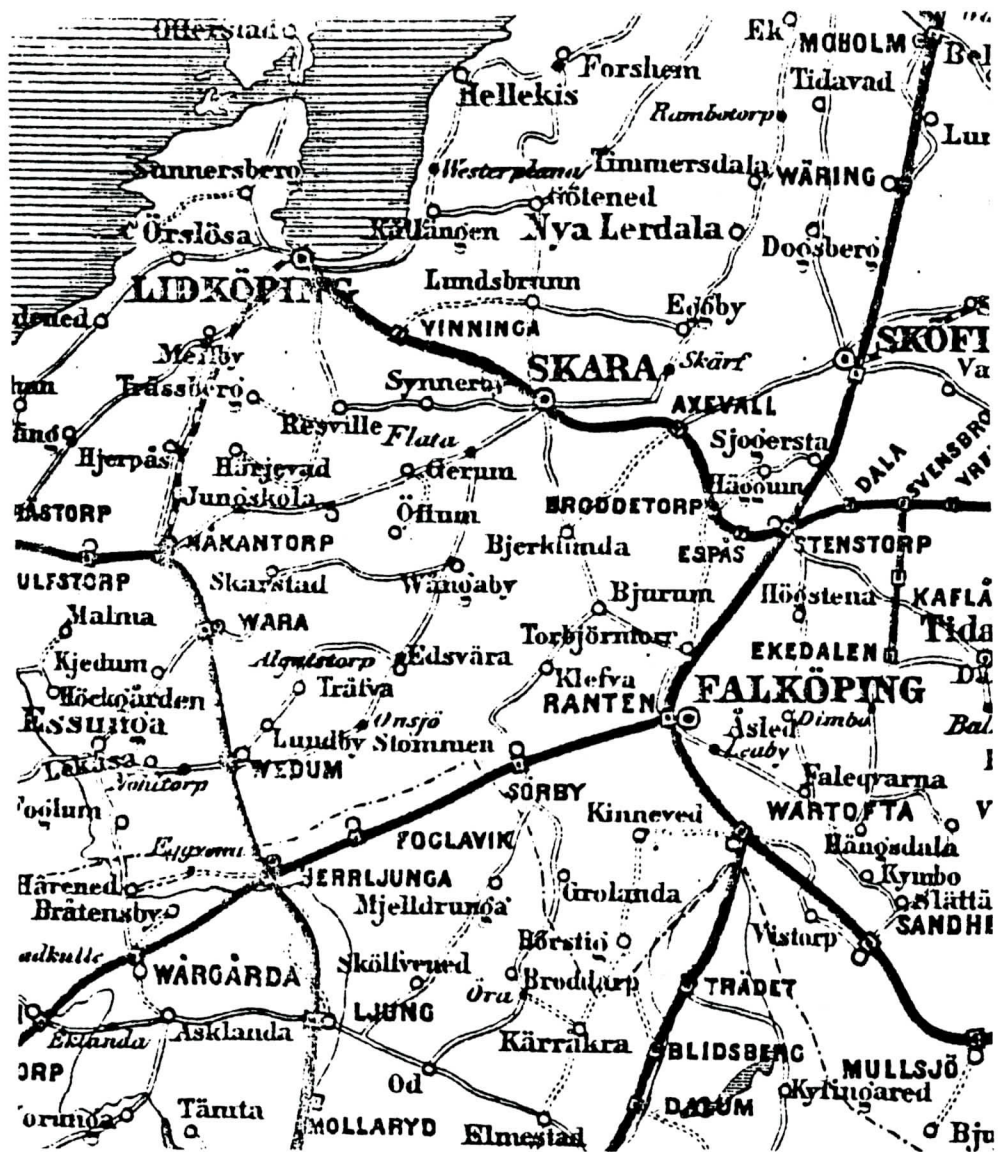
Stora Hof blev, som många andra järnvägsstationer, utgångspunkt för en postföringslinje när Västergötland-Göteborgs järnväg öppnats för trafik. I tidtabeller för landsvägspostföring angavs ofta lantpoststationernas lägen. Till Jungskola fanns också en postlinje från Saleby.

Posten i trakten av Kvännum

Erik Lindgren

Förlagan tillverkad år 1990
 Detta är kopia nr

Utdrag ur 1875 års postkarta

Inom det område som skildras posthistoriskt i denna uppsats finns exempel på postanordningarnas framväxt i olika former, särskilt under de expansiva decennier som avslutade förra århundradet. Det är också ett typexempel på hur ett järnvägssamhälle expanderar så kraftigt att det, även när järnvägen mister sin dominans, kan bli centrum för postdistributionen till flera omgivande församlingar som långt tidigare fått egna poststationer men mist dem i takt med pågående strukturrationalisering.

Jag har valt att presentera de olika poststationerna kronologiskt i den ordning de tillkommit eller i den takt försök gjorts att få dem till stånd. Arkiven döljer många handlingar och det kan vara svårt att göra ett urval som tjänar att spegla det viktigaste. Ändå är det min förhoppning att sammanställningen skall glädja inte minst hembygdsrörelsens vänner.

Växjö den 1 mars 1990

Erik Lindgren

N° 1487. Inkr. d. 29 April 1867.
Till Kongl. General Poststyrelsen.

1867 d. 2 maj. Om i Landskapsstyrelsen och Skara 200
mitt. till Poststyrelsen i Skara att med tillstånd af
till H. Styr. indömna samt remittera till Poststyrelsen

Med tillstyrken af bef. förordn. styrelsen
har jag tillförlitligt försäkrat en för ett
fleråriga personer inom Klångas pastorat
hitt ankomman anförning om inrättande
vid hemmanet Klinkan af en poststation för
att den behöflig poststation, som anfördes
i Kongl. Maj:ts nådiga Bref den 13 Mars 1860
och Kongl. General Poststyrelsens Circular
den 22 Oktober samma år; och har Landskaps-
styrelsen, i händelse denna station kommer
till stånd, för sin del icke något att erinra
med den person som för Landskapsstyrelsens hand
Edblad som Söndersanderna till poststationens
företagare föreflagit -

Maneholm, i Landskapsstyrelsen, den 27 April

1867
I för Landskapsstyrelsens inbetalt signatur

M. J. W. Cederlöf

Landskansliet tillstyrkte ansökan år 1867 om en poststation vid hemmanet **Klinkan**
men efter poststyrelsens remiss till postmästaren i Skara blev det avslag.

VÅNGA

Genom ett regeringsbeslut 1860 bemyndigades poststyrelsen att inrätta poststationer på landsbygden. Dittills hade i huvudsak endast funnits postkontor i städerna och antalet var år 1860 totalt 175 sådana i hela landet. Regeringsbeslutet ledde inte till någon omedelbar stark ökning av fasta punkter i distributionsnätet, men år 1870 hade antalet vuxit till sammanlagt 203 postkontor och 302 poststationer, totalt 505 för hela landet.

Flera orter som hade hoppats på egna poststationer efter 1860 års regeringsbeslut, visade sig inte ha tillräckligt starka skäl för bifall till ansökningar. På sina håll var det kanske okunskap om möjligheterna eller oförmåga att beskriva behovet tillräckligt intensivt som förorsakade dröjsmål med förbättringar.

Bland de orter i Västergötland som på ett tidigt stadium lyckades få en poststation kan nämnas Vedum. Där inrättades en sådan redan den 1 maj 1861.

Till de orter som gjorde ett försök utan att lyckas kan man hänföra Vånga. I mars 1867 skrev ett antal av sockenborna till poststyrelsen och bad att få en poststation vid hemmanet Klinkan, "beläget 50 alnar från allmänna landsvägen, där poster passera, samt 2 $\frac{1}{4}$ mil från närmaste staden, nämligen Skara, och 1 $\frac{1}{2}$ mil från poststationen i Vedum". I ansökan framhöll man att ett bifall skulle medföra "besparing för korrespondenterna, vilka därigenom skulle komma att befrias från hållande av särskilda väskor och därmed förenade ganska dryga arvoden till postmästaren i Skara och postförarna".

Framställningen skickades via länsstyrelsen, som tillstyrkte bifall, och poststyrelsen remitterade den till postmästaren i Skara. Det var den då drygt 66 år gamle Sven August Hollberg som skulle lämna synpunkter. Han ansåg att det skulle bli förlust om en poststation kom till stånd "emedan korrespondensen därifrån och dit icke ens torde uppgå till poststationsföreståndarens avlönande".

Han pekade också på att det fanns åtskilliga postanstalter på nära avstånd till Vånga, nämligen Skara, Vedum, Falköping, Håkantorp och Fåglavik. Till det avslag, som poststyrelsen gjorde vid föredragningen den 20 maj 1867, bidrog troligen också följande passus i postmästare Hollbergs svar:

"Egentliga motivet för ansökningen torde vara det att undertecknarna å ansökningen av välvilja för Herr H Edblad sökt förskaffa honom någon inkomst, sedan han för någon tid sedan måst till kreditörerna avstå all sin egendom, såsom ock antydes av en närboende undertecknare, Herr J Flycht, uti meningen efter hans namnteckning: förordar icke stationen, men som ägare av 1/8 dels mantal Stacketorp får jag för sökandens räkning bifalla denna ansökning".

När vångaborna mindre än åtta år senare fick en poststation, inträffade denna förbättring utan att de ens gjorde någon ansökan. Genom att postverket övertog ansvaret för kronobrevbäringen inrättades i Västergötland ett stort antal nya postlinjer och poststationer, nära nog med målsättningen en i var socken "där så behövdes".

Inom Skara fögderi tillkom på så sätt tolv nya poststationer, däribland i Vånga, Öttum, Jung och Edsvära. Till föreståndare för poststationen i Vånga anställdes skolläraren Anders Liljeberg med 250 kronor i årsarvode. Det fanns en poststation i Östergötland med namnet Vånga sedan 1869. Då det visade sig att post lätt sorterades fel befanns det nödvändigt att ändra endera av de likalydande namnen. Från den 1 november 1875 fick den västgötska poststationen namnet Vångaby.

Efter Anders Liljebergs död i februari 1881 övertogs uppgiften som poststationsföreståndare av hans änka Maja Katrina. Efter fyra år blev sonen, lantbrukaren Anders Heribert Anderson ny föreståndare. År 1887 fick han yttra sig i en remiss angående en begäran från kommunalstämman i Vinköl om att få en poststation i Östorp. Han ansåg sig då "pliktig att avstyrka Vinköls ansökan". Som motiv för detta angav han att "inrättande av en poststation, så nära invid Vångaby poststation synes bliva en för Kungl. Poststyrelsen ökad utgift, som näppeligen kan genom de till och från kommunen genom poster gående brev och

försändelser betäcka hälften till avlöningen åt en poststationsföreståndare". Till saken hör att vinkölsborna ändå hade framgång så småningom och fick sin poststation den 1 juli 1889 med handlanden Frans Wilhelm Fredén som föreståndare.

A H Andersson blev kvar som föreståndare till sin död i februari 1922. Han fick år 1913 ta ställning till ett förslag om ändring av namnet på poststationen. Det hängde samman med en anmälan den 20 juli 1913 av Conrad Almroth vid poststationen i Vånga i Östergötland. Han skrev bland annat "att å sådana försändelser, som avses för annan ort med namnet Vånga, detta namn ofta anbringas så att det anses betyda Vånga poststation, samt att Vångaby och Villands Vånga ofta skrivs helt enkelt Vånga".

Norra Vånga kommun höll en extra ordinarie kommunalstämma den 19 oktober 1913 och uttalade enhälligt "att poststationsnamnet Vångaby bör oförändrat bibehållas".

Efter Anders Heribert ansvarade Jenny Cecilia Andersson under ett drygt år för poststationen till dess Agnes Andersson tog över i september 1923. Hon var dotter till Anders Heribert och blev den sista föreståndaren men också den som hade längst tjänstgöringstid, nära nog 45 år. Poststationen drogs in med april månads utgång 1968 efter att under hela existensperioden varit i samma familjs händer under tre generationer.

Öttum

Skolläraren Johan Lindberg antogs till föreståndare för den poststation som inrättades i Öttum när postverket övertog ansvaret för kronobrevbäringen i Västergötland med 1875 års ingång. Han fick 200 kronor i årsarvode. Ett cirkulär från poststyrelsen i september 1875 anmodade postförvaltarna att redovisa det ekonomiska utfallet för poststationerna inom vars och ens förvaltningsområde. Postmästare Sven August Hollberg i Skara skrev med anledning därav bland annat om poststationen i Öttum att han ansåg

"stationen för alldeles obehövlig, emedan ganska få i den socknen äro här kända såsom brevskrivare, mer än Herr J N Carlsten på Jungstorp, vilken erhållit Kungl. Styrelsens

tillstånd att, efter stationens inrättande i Öttum, få behålla sin postväska på Skara, och som nu lovat att uti den mottaga post till och från socknens enda fjärdingsman för länskungörelser och tjänstebrevs fortskaffande, samt för andra personer mot en ringa eller ingen avgift. Jungstorp är beläget i Öttums socken och nära intill stora landsvägen mellan Skara och Håkantorp samt ungefärligen $\frac{1}{4}$ mil från Gerums poststation."

Det blev nu inte någon omedelbar åtgärd på grund av cirkuläret i september 1875, men frågan om poststationens vara eller icke vara fördes åter på tal när man började förberedelserna för att införa lantbrevbäring. Genom att Lindberg gick med på att sänka sin årslön från 200 till 156 kronor fick poststationen i Öttum vara kvar även efter 1878, då lantbrevbärare började ersätta många poststationer. I det nya kontraktet preciserades lönen på så sätt att 78 kr avsåg ersättning för att sköta poststationen medan den andra hälften avsåg skyldigheten för Lindberg att bära posten fram och åter mellan Öttum och Gerum.

Lindbergs poststation fanns i en byggnad ganska nära den plats där järnvägsstationen kom att ligga när Västergötland-Göteborgs järnväg anlades. I en sådan situation låg det mycket nära till hands att dra in poststationen och öppna en ny i stationshuset. Efter framställning av Lindberg gick poststyrelsen oväntat med på att Lindberg fick ha poststationen kvar, om han utan särskild ersättning också sörjde för posttransporterna mellan järnvägsstationen och poststationen. Enligt ett avtal den 8 september 1899 blev Lindbergs årslön nu 150 kronor för tillämpning från den tidpunkt då järnvägen skulle tas i bruk för allmän trafik.

Denna tidpunkt råkade sammanfalla med det nya seklets första dag. Den nu 75 år gamle Lindberg hade emellertid ådragit sig kronisk lungkatarr och enligt ett intyg den 5 januari 1900 av förste stadsläkaren i Skara var han "oförmögen att bestrida de göromål, som tillhör hans tjänst". I ett brev till poststyrelsen en dag senare bad han snarast möjligt bli befriad från sitt åtagande.

Sedan poststyrelsen accepterat detta och formaliteterna klarats av flyttades poststationen till stationsbyggnaden den 1 februari 1900. Där blev stationsmästare Peder Georg

Konj. Postkontoret i Skara

Undertecknad för binder sig att från och med den 15 Januari 1879 såväl bistrida befattning som poststationsföreståndare i Öttum, som att fortskaffa gångposten fram och åter två gånger i veckan emellan Gerum och Öttum mot det af Generalpoststyrelsen bestämda årliga arvode (156 ett hundra femtio sex) kronor eller 39 kronor för kvartal.

Öttums poststation den 11 Okt. 1878

Bevitnas af
O. W. Olsson

J. Lindberg

Kallhauge ny föreståndare. Hans årslön anpassades till det belopp som gällde för järnvägspoststationer av lägsta klass, d v s 180 kronor. Vid omklassificering höjdes årsarvodet för postbestyret till 240 kronor för tillämpning från den 1 september 1900.

I den första tidtabellen för järnvägen Skara-Vara-Tumbleberg-Göteborg noterar man parentes (ej f.) efter ordet Öttum i kolumnen för stationsnamn. Beteckningen innebar att poststationen ej var förenad med järnvägen. I och med Lindbergs avgång togs denna parentes bort vid följande nytryck av tidtabellen.

(Från den 1 januari 1900.)

455		Stenstorp		1140	
Pkxp. 107	Pkxp. 108	Km.			
Tåg 1.	Tåg 3.				
C 6 ¹⁵	10 ⁵⁵	—	Skara 117, 119	4 ³⁵	8 ⁵⁰
6 ³⁶	11 ³³	9	Källtorp	4 ⁴	8 ³⁰
6 ⁴⁹	11 ⁵⁶	14	Öttum (ej f.)	3 ⁴²	8 ¹⁷
6 ⁵⁷	12 ¹²	17	Qvånum	3 ²⁹	8 ¹⁰
7 ¹¹	12 ³³	23	Stora Hof	3 ⁶	7 ⁵⁵
7 ¹⁷	12 ⁴⁵	26	Tråfvad	2 ⁵⁵	7 ⁴⁹
7 ³⁴	1 ⁹	34	Vara 108	2 ²⁷	7 ³¹
C 7 ³⁹	1 ¹⁹	—	Vara	2 ¹⁷	7 ²⁶
7 ⁵⁹	1 ⁴⁸	43	Tumleberg 109	1 ⁴⁹	7 ⁶
8 ⁹	1 ⁵⁹	—	Tumleberg	1 ³⁷	6 ⁵⁶
—	—	48	Essunga (ej f.)	1 ²⁴	—
8 ²⁷	2 ³³	51	Nossebro	1 ⁹	6 ³⁹
8 ⁴⁰	2 ⁵⁵	56	Gendalen	12 ⁴⁶	6 ²⁶
8 ⁵²	3 ¹¹	61	Stora Mellby	12 ²⁸	6 ¹⁵
9 ³	3 ³²	64	Sollebrunn (ej f.)	12 ¹²	6 ²
9 ¹⁴	3 ⁵⁰	69	Gråfsnäs	11 ⁴⁹	5 ⁵³
9 ⁴⁶	4 ³⁹	80	Anten	11 ³	5 ²¹
9 ⁵⁷	5 ¹⁰	84	Mjörnsjö	10 ⁴⁷	5 ⁹
10 ²⁵	5 ³⁶	91	Sjövik	10 ²⁴	4 ⁵¹
10 ⁴¹	5 ⁵⁸	96	Björboholm	10 ²	4 ²⁵
10 ⁵⁷	6 ²¹	102	Gråbo	9 ⁴¹	4 ¹⁰
—	6 ²⁴	106	Stannum (ej f.)	9 ²⁴	—
11 ²⁵	6 ⁵⁵	110	Olofstorp	9 ⁶	3 ⁴³
11 ⁴⁵	7 ¹⁶	116	Gunnilse	8 ⁴³	3 ²⁴
12 ³⁵	8 ¹⁰	129	Göteborg (V.) 4, 101, 103, 111	7 ⁵⁰	2 ³⁵
				Tåg 4.	Tåg 2.
				Pkxp. 107	Pkxp. 108

Beteckningen (ej f.) efter stationsnamnet innebar att poststationen inte var förenad med järnvägsstationen. För Öttum ändrades detta efter bara en månad, något som kom till synes genom att parentesens togs bort i följande nytryck av tidtabellen.

Claes Martin Brundin tog över chefskapet vid den förenade post- och järnvägsstationen i Öttum i december 1904 och därefter svarade följande järnvägsmän för postgöromålen till poststationens indragning den 1 maj 1968: J A Modig (1931-1944), Karl Erik Holger Palm (1944-1947) och Arvid Andersson (1947-1968). Vid poststationens indragning uppmärksammades Arvid Andersson för sin mer än 20-åriga gärning i Öttum. Han hade för övrigt tidigare varit föreståndare för poststationen i Arentorp. Postkunderna uppvaktade med blommor och penninggåva, överlämnade av Ivar Friberg och Erhard Wilsson. Företagen uppvaktade också, Rekordverken genom Sven Grönberg med fru, samt firmorna Sten Gustavsson och John-Erik Johansson.

Jungskola

Jungs församling fick vid kronobrevbäringens upphörande en poststation med namnet Jungskola. Läraren Lars Johan Rosén antogs till föreståndare med 200 kronor i årsarvode. I samband med det besparingscirkulär som utgavs av poststyrelsen i september 1875 föreslog postmästaren i Skara den 19 januari 1876 att poststationen skulle dras in. Han framhöll att det inom socknen inte fanns några andra tjänstemän än kyrkoherden och fjärdingsmannen och menade att "posten till och från Jung kunde, om stationen indrages, befordras med Håkantorpsposten i Olaus Jungners postväska mot någon billig avgift därför".

Frimärken hade sålts vid Jungskola poststation under år 1875 för 199 kronor och poststyrelsen avstod från att dra in poststationen. Lars Johan Rosén fortsatte att verka i lugn och ro och även den följande föreståndaren, lägenhetsägaren Karl Peter Karlén (från den 1 juli 1900), fick en till synes lugn period med lagom tillväxt i trafiken. En av den sistnämndes första engagemang i ett organisationsärende avsåg ett förslag att byta ut gångposten på linjen Jungskola-Saleby mot åkande post. Ärendet hade kommit upp under Roséns tid och avslutades med ett beslut den 10 augusti 1900 av poststyrelsen att postföringen skulle fullgöras "med häst och åkdon mot ersättning av kr 1:55 för varje fullbordad färd fram och åter, vid tillämpning varav kontraktet om gångpostföringen å samma linje mot lega av 1 krona för varje fullbordad färd fram och åter, skulle upphöra att gälla".

Karl Peter Karlén, som också var telefonföreståndare, slutade sin posttjänst år 1923 i sitt 74:e levnadsår. Den 1 juli 1923 övertog hans dotter Hildur Maria Karlén sysslan för en period på drygt 24 år. I december 1947 blev Ella Karlsson ortens nya poststationsföreståndare och poststationen flyttades till hennes fastighet mitt emot mejeriet i Jungs by. Hon blev den siste föreståndaren och

fick tillsammans med sin vikarie Maj-Britt Sundberg uppleva poststationens indragning med april månads utgång 1968. Överkontrollör Göran Thorén, Skara framförde postverkets tack och kunderna företrädde av bl a Ingvar Larsson och Hans Brättemark.

Ett försök att ändra poststationens namn hade gjorts förgäves i november 1948, då kyrkoherede Magnus Johansson påtalade att namnet Jungskola ofta missuppfattats och brev skickats till Ljung ett par stationshåll söder om Herrljunga.

"Benämningen härrör sig från den tid, då posten distribuerades av socknens lärare och skolan var poststation" framhöll Magnus Johansson i sitt brev och föreslog att poststationens namn skulle ändras till Jungås eller något annat namn innehållande stavelsen JUNG. Efter mindre än två veckor återtog Magnus Johansson dock sin ansökan, "sedan det visat sig att opinionen i orten för en sådan namnändring icke är tillräckligt stor".

Kungl.Generalpoststyrelsen

S T O C K H O L M .

Undertecknad anhåller härmed vördsamt, att min skrivelse av den 24 november rörande namnförändring av poststationen JUNGSKOLA icke föranleder någon åtgärd, sedan det visat sig genom frågans publicering, att opinionen i orten för en sådan namnförändring icke är tillräckligt stor för att den f.n. skulle kunna genomföras.

Jungskola den 4 december 1948

/Magnus Johansson/
Kyrkoherde.

Kyrkoherden återtog sin begäran om ändring av poststationsnamnet, sedan han funnit att förslaget inte var tillräckligt starkt förankrat i bygden.

Edsvära

Kronolänsmansbostället Odensberg blev platsen för den poststation som inrättades i Edsvära socken den 1 januari 1875. Det läget är ett av många exempel på att man tog stor hänsyn till civiltjänstens behov när man beslutade om detaljer i omorganisationen.

Länsman Carl Lundström blev föreståndare med 200 kronor i årsarvode. Posten kom två gånger i veckan till Edsvära på en linje från Vedum över Lundby Stommen och Tråvad.

Poststationens läge diskuterades och mindre än två månader efter dess öppnande undertecknade ett stort antal sockenbor ett brev till poststyrelsen. De framhöll att Odensberg "i följd av sitt läge avses i församlingen är så olämpligt för en postanstalt, att knappast någon enda av kommunens medlemmar kan anses därav hava den förmån, som därmed avsetts, varför flere fortfarande taga sin post på Skara likasom förut skett". De önskade att poststationen skulle flyttas från Odensberg till Algustorps gästgivaregård, där lanthandlare Gustaf Wilson var villig att svara för poststationens skötsel.

Poststationsföreståndare Lundström bemötte framställningen med en tre foliosidor lång inlaga och skrev bl a: "Om en lanthandlande, saknande lämplig lokal, ordentlig skrivkunskap och okunnig i skötandet av en poststation, så ansvarsfull som ifrågavarande, där mycket betydliga penningebelopp ankomma och avgå, är till stationsföreståndare kompetent, tillhör icke mig att bedöma. Att från mig expedierade brev överstiga dem från samtliga socknemännen tror jag mig kunna försäkra utan att gå sanningen för när".

Kronofogden i Skara fögderi höll inte oväntat sin länsman om ryggen och länsstyrelsen avstyrkte bifall till sockenbornas framställning. Poststyrelsen ansåg vid fördragning den 13 april 1875 att ärendet inte skulle föranleda vidare åtgärd. Under 20 år fick sockenborna finna

sig i att besöka länsmansbostället för att kunna uträtta sina postärenden om de inte ville välja någon annan postanstalt. Men den 31 juli 1895 skrev Carl Lundström till postmästaren i Skara att han avsåg sig befattningen från och med oktober. Samtidigt föreslog han att poststationen skulle flyttas till lägenheten Björkäng invid Algustorps gästgivaregård. Detta accepterades av poststyrelsen och Jenny Andersson antogs till föreståndare på poststationens nya plats. Under nära nog 36 år skötte hon befattningen, efterträdd i september 1931 av skraddaren Karl Ludvig Standar. Han avled den 1 mars 1956 och efter ett halvårs vakans trädde handelsbiträdet Nancy Emmy Ingeborg Karlsson till. Befattningen blev vakant genom hennes död i november 1963 och vikarier uppehöll den i väntan på resultatet av en pågående utredning. Denna ledde till att poststationen drogs in med oktober månads utgång 1967.

Vedum—Skara.									
O. L.	—	7,30	f. m.		Vedums poststation	T. F.	7,0	—	e. m.
O. L.	10,0	10,15	f. m.	2,0	Onsjö gästgivaregård.....				
O. L.	11,15	11,30	f. m.	0,8	Edsvära postst. (Odensberg)...	T. F.	4,15	4,30	e. m.
O. L.	12,45	12,45	e. m.	1,0	Vångaby poststation	T. F.	3,0	3,15	e. m.
O. L.	1,30	—	e. m.	0,6	Plata	T. F.	1,45	1,45	e. m.
				4,4	Skara postkontor.....	T. F.	—	1,0	e. m.
Vedum—Edsvära.									
T. F.	—	7,30	f. m.		Vedums poststation	T. F.	9,0	—	e. m.
T. F.	8,45	9,0	f. m.	1,0	Lundby Stommens postst....	T. F.	7,30	7,45	e. m.
T. F.	10,30	10,45	f. m.	1,2	Träffa poststation	T. F.	5,45	6,0	e. m.
T. F.	12,0	—	midd.	1,0	Edsvära postst. (Odensberg)...	T. F.	—	4,30	e. m.
				3,2					

Dessa båda tidtabeller började tillämpas i augusti 1878

Fyrunga

I ett brev till poststyrelsen den 28 januari 1884 anhöll företrädare för Fyrunga socken att få en egen poststation eller att poststationen i Skarstad måtte förflyttas till Fyrunga. Poststationsföreståndare J G Sahlström i Skarstad fick tillfälle att kommentera framställningen. Han anförde bland annat

"att en blivande poststation i Fyrunga komme att betjäna endast ett inskränkt område: Fyrunga kommun, som har poststationerna Jungskola och Öttum å ena sidan och Vångaby samt Edsvära å andra, enär Skarstads och Hellums samt en del av Longs kommuner, som nu betjäna sig av Skarstads poststation, måste flytta sin post till postkontoret i Vara i händelse av poststationens härstädes förflyttning till Fyrunga".

Postmästaren i Vara avstyrkte förflyttning till Fyrunga av poststationen i Skarstad men föreslog "att Kungl. Generalpoststyrelsen ville på försök, med erbjudande av 100 kronor årligt arvode till vederbörande poststationsföreståndare samt med villkor att genvägen mellan Fyrunga och Kvänum av postföraren får begagnas, inrätta en poststation i Fyrunga". Poststyrelsen ansåg vid föredragning den 25 februari 1884 att ärendet inte borde föranleda till vidare åtgärd".

Efter avslaget kom fyrungaborna på sommaren igen med en sex sidor lång inlaga som dock mötte samma behandling i poststyrelsen. Ett försök sju år senare blev framgångsrikt. Det initierades av den ordinarie kommunalstämman i skolhuset den 24 oktober 1891. Då tillsattes en kommitté med Johan Larsson och Alfred Larsson från St. Noleby samt Josef Z Bohlin som ledamöter. De skrev i ärendet till poststyrelsen den 21 november bl a följande text:

"Nyttan av en poststation måste vara oomtvistlig, då var och en inom kommunen ofta får göra den erfarenhet, att vi här i Fyrunga, oaktat postväsendets stora utveckling i

vår tid, hava ganska obekväma postförbindelser. Visserligen utväxlar kommunen genom lösväska post med Skarstad, men utom det, att på grund av den oftast rikliga post, som hit skall expedieras, och den brådska som, därför att postföraren ej får allt för länge uppehållas, måste iakttagas vid Skarstads poststation, varigenom ofta fel råka ske, så bliva förhållandena särdeles ogynnsamma, då fråga blir om avlämnande av värdeförsändelser och sådana, som skola mot kvitto inlämnas eller uttagas, då många korrespondenter måste färdas 3/4 mil till Skarstad, oaktat posten reser förbi deras hem."

I en särskild bilaga intygade länsman Carl Lundström i Edsvära att en poststation i Fyrunga var "för orten behövlig" och "att en sådan, åtminstone beträffande de många tjänsteförsändelser som härifrån utgå till fjärdingsmannen och från denne hit, skulle vinna en snabbare befordran, då utväxling med Skarstads poststation undvikes". Dessutom förelåg en förklaring från bebyggarna i Håkansgården och Hinstorp i Fyrunga samt Badened i Kvänum, att de utan avgift för karrposten mellan Vara och Vånga upplät till trafik den för deras hemman uttagna och av dem underhållna vägen från Fyrunga by till allmänna vägen vid Kvänum.

Postmästare Lars Fredrik Eliaeson i Vara ansåg i sin kommentar den 1 december att skäl saknades för att öppna en poststation i Fyrunga och åberopade särskilt det korta avståndet till Skarstad. Men poststyrelsen hade en annan uppfattning och poststationen inrättades den 1 februari 1892 med skolläraren Josef Z Bohlin som föreståndare. Hans årsarvode blev 50 kronor under de tre första åren och därefter 100 kronor.

		Vara Vångaby.				
		(Från den 3 februari 1892.)				
		Nymil.				
O. L.	—	9,0	0,9 2,1 3,0	O. L.	8,0	
O. L.	10,0	10,15		O. L.	6,45	7,0
O. L.	11,0	11,15		O. L.	5,45	6,0
O. L.	1,0	—		O. L.	—	4,0

Vara postkontor .....
 Skarstads poststation .....
 Fyrunga poststation (skolhus) .....
 Kvänum .....
 Vångaby poststation .....

Denna post får ej afföras från Vångaby förr, än posten från Vedum (355) anländt.

Innan man infört 24-timmarssystemet angav man tiduppgifter mellan kl 18 och 06 genom inramning, som på denna tidtabell, vilken började tillämpas samtidigt med att poststationen i Fyrunga öppnades.

Närheten till den framväxande Västergötlands-Göteborgs järnväg gjorde emellertid att poststationen drogs in vid det nya seklets början. Man hänvisades till Stora Hov för att uträtta postärendena. En begäran före omläggningen att få behålla poststationen avslogs av poststyrelsen den 21 november 1899. Josef Z Bohlin skrev emellertid själv till poststyrelsen den 14 mars 1900 och påtalade ortens missnöje samt uppkomna problem efter omläggningen. Det blev en massiv uppbackning från olika samhällsföreträdare och Bohlin lade också själv tyngd i sin framställning:

"Då poststation var förlagd i kyrkbyn, där gudstjänst förrättas, där skola under årets nio och en halv månader pågår, där alla stämmor och andra kommunala sammanträden hållas, där handelsbod finnes, eller med ett ord sagt, på en plats med vilken var och en i kommunen året om har dagliga förbindelser, kunde posten ock av var och en utan särskilda besvär utväxlas. Nu däremot, nödgas man, varje gång man skall inlämna eller avhämta post, göra en extra resa till Stora Hov, vars lilla anhaltstation man eljest ej många gånger på året torde hava anledning att besöka".

Bohlin tyckte också att man borde vara rättvis i förhållande till likvärdiga kommuner och skrev avslutningsvis följande motivering:

"Så ligga t ex inom Tråvads socken, som ej är mycket större än Fyrunga, två poststationer på ett avstånd av knappa 3 kilometer; mellan Öttums och Kvänums poststationer, vilka varit i verksamhet i flera år, är ej mer än 3 kilometer och mellan Saleby och Resville poststationer ej mer än omkring 2 kilometer, och ingen kan väl ändå påstå, att någon av dessa stationer skulle vara obehövlige".

Nu fann postinspektionen i Göteborg det riktigt föreslå att poststationen skulle återinrättas. Detta gick poststyrelsen med på och från den 1 juni 1900 var Josef Z Bohlin åter föreståndare med 100 kronor i årsarvode. Han fick ha kvar uppgiften med efter hand bättre villkor till sin död i december 1930. Därefter har befattningen innehafts av följande personer fram till poststationens indragning den 1 november 1967: Hilda Olivia Gustafsson (1930-1933), Märta Johanna Maria Nord (1933-1948) och Karl Erik Nord (1948-1967).

Kvänum

"Så skola de första varda de sista och de sista varda de första". Bibelspråket passar i överförd bemärkelse in på posten i Kvänum, som blivit den främsta, en central för posten i omgivningen med service till närmare 1700 hushåll. De omgivande poststationerna som alla kommit till före Kvänum, har däremot drabbats av geddesyxan.

Flertalet av invånarna i Kvänum använde sig av postadressen Vångaby när folkskolläraren August Wilhelm Florén fattade pennan den 1 februari 1893 för att skriva till poststyrelsen i en angelägen sak. Han anförde bl a:

"I Kvänums församling klagas mycket och det med skäl över dålig postgång. Kvänum skall, enligt vad mig berättats, höra till Öttums postdistrikt, men då genaste vägen till poststationen därstädes är 1/2 mil, räknat från Kvänums skolhus, som ligger mycket centralt i församlingen, och då inga farbara vägar finnas dit ifrån Kvänum, så är det endast några få Kvänumsbor, som hämta sin post därifrån. Stundom har det hänt, att brev, i synnerhet tjänstebrev till Kvänum, som blivit adresserade till Öttum, fått ligga där en längre tid, innan adressaterna fått kännedom om brevens ankomst, och sådant dröjsmål kan ju förorsaka mycket obehag".

Sedan poststyrelsen remitterat ärendet och såväl kronofogden som postmästarna i Skara och Vara samt poststationsföreståndarna i Jungskola och Vångaby och Fyrunga uttalat sig, ansåg postinspektören i Göteborg i sitt svar den 4 april 1893 "inrättandet av poststation i Kvänum icke vara av verkligt behov påkallat".

Poststyrelsen såg annorlunda på saken och noterade att kronofogden i sitt yttrande den 24 mars hade tillkännagett att "Kvänums socken behöver en poststation samt att Kvänums skola, som ligger invid allmänna landsvägen å nuvarande postlinjen Vara-Vångaby, blir lämplig lokal för - och skollärare August Wilhelm Florén lämplig skötare av densamma".

Det hände mera sällan att poststyrelsen gick emot sina postinspektörer, men så skedde i detta fall. Den 1 juli 1893 öppnades poststationen i Kvänum. Under bara tre år fick Florén svinga datumstämpeln och sköta socknens postärenden mot 50 kronor i årsarvode. Han avled den 19 juli 1896 och efter en vakansperiod tog handlanden August Larsson över poststationen den 1 september, nu med ett till 75 kronor höjt årsarvode. Den 12 september 1899 be-myndigades postinspektionen att säga upp kontrakten med poststationsföreståndarna i Kvänum och på sju andra orter som på ett eller annat sätt berördes av att järnvägen skulle tas i bruk. Det fick till följd att kvänumsborna från det nya seklets första dag fick vända sig till stinsen Gerhard Ström vid den till järnvägsstationen flyttade poststationen. Hans ersättning för att sköta postsysslan blev från början 300 kronor per år men höjdes 1902 till 360 kronor. I etapper hann det under Ströms chefskap stiga till 600 kronor, något som speglar både postens och samhällets tillväxt.

Posttrafiken ökade så mycket att det till sist inte gick att förena post- och järnvägsgöromål. Det blev skilsmässa och den 1 november 1918 tog växelstationsföreståndaren Johan Aron Engstrand hand om ruljansen. Han avgick den 1 december 1947 och fick ett s k årligt understöd från posten. Det fanns ännu inte någon formell pensionerings-möjlighet för avtalsanställd personal.

Karin Svea Maj-Britt Mihlén, som varit postbiträde i Kvänum sedan 1945 års början, blev nu poststationens nye föreståndare. Den 1 mars 1949 höjdes poststationens status till postexpedition. Ann-Margret Fridblom blev så småningom dess chef. Hon lämnade i sin tur över till Sara Johansson som blev ansvarig för den alltmera omfattande service som posten engagerat sig i efter flera genomgripande ändringar under 1970- och 1980-talen.